

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini
za januar/siječanj – avgust/kolovoz 2019. godine**

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	6
<i>Tržište rada.....</i>	7
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	15
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	17
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Platni bilans.....</i>	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	20
5. Strane direktne investicije.....	24

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u K2 2019. godine ostvarila ekonomski rast od 2,6% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je sezonalizirana stopa u odnosu na K1 2019. godine iznosila 0,6%.¹ Ovo predstavlja nastavak trenda ekonomskog rasta iz prethodne godine, s tim da je registrirana stopa rasta bila dosta niža u odnosu na prethodnu godinu. Naime, ekonomski rast u K2 2018. godine iznosio je 3,9%, tako da se može konstatovati da je Bosna i Hercegovina u poređenju sa prethodnom godinom izgubila gotovo 1/3 ekonomskog rasta. Pored ovoga, vrijedi istaći da je slabljenje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini proporcionalno jednako slabljenju rasta u zemljama EU28 gdje je registrirana stopa rasta u K2 2019. godine iznosila 1,3%, dok je u K2 2018. godine ekonomski rast iznosio 2,2%.

Na osnovu ovih pokazatelja se može zaključiti da je ovo slabljenje poslovne aktivnosti odnosno usporavanje trenda ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodnu godinu u velikoj mjeri posljedica slabljenja ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju. Ovo se ponajviše odnosi na zemlje Europske Unije (dalje u tekstu EU 28) gdje je došlo značajnog usporavanja poslovne aktivnosti u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po zemljama, najznačajnija slabljenja ekonomskog rasta tokom prvog polugodišta 2019. godine zabilježena su u Njemačkoj i Italiji gdje su registrirane stope rasta iznosile 0,7% odnosno 0,0% u odnosu na isti period prethodne godine.²

S druge strane, ako se poželjivije posmatra struktura ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K2 2019. godine vidljivo je da je isti ostvaren zahvaljujući domaćoj tržnji, dok je izvozna tražnja imala negativan utjecaj na ekonomska kretanja u zemlji. Tako je najznačajniji doprinos rastu ostvaren je u okviru privatne potrošnje koja ima najveću zastupljenost u okviru BDP-a od oko 75% i uvećana je za 3,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ključne determinante povećanja privatne potrošnje bile su povećanje broja zaposlenih i penzionera,

¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 10.10.2019. godine

² EUROSTAT, Newsrelease, „GDP and Employment“, 128/2019, 14 August 2019.

blago povećanje njihovih primanja (koja su istina veoma skromna), kao i povećanje kreditnih plasmana i tekućih priliva iz inostranstva. S druge strane, tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja vladine potrošnje od 2,5% što je dovelo do povećanja ukupne finalne potrošnje u Bosni i Hercegovini. Pored potrošnje, pozitivan doprinos ekonomskom rastu ostvaren je i u domenu bruto investicija, koje istina nemaju visok nivo zastupljenosti u okviru BDP-a od oko 24% ali su tokom posmatranog perioda ostvarile rast od skoro 10%. S druge strane, vanjski sektor je usljed slabljenja izvozne tražnje najvjerojatnije imao negativan doprinos ekonomskom rastu. Naime, slabljenje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima uz pad proizvodnje u prerađivačkoj industriji tokom 2019. godine rezultirali su stagnacijom robnog izvoza, dok je uvoz usljed strukture domaće potrošnje nastavio trend rasta. Posljedica ovakvih kretanja su znatno više stope rasta uvoza u odnosu na izvoz, povećanje vanjskotrgovinskog deficita i negativan doprinos ukupnom ekonomskom rastu u zemlji.

Kada su u pitanju ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u 2019. godine, u nedostatku podataka iz nacionalnih računa za K3 2019. godine a na bazi trenutno raspoloživih kratkoročnih pokazatelja za period januar-august 2019. godine vrlo je teško zaključiti da li je ekonomski rast uopšte nastavljen. Naime, pokazatelji iz domena proizvođačkog sektora kao što su fizički obim industrijske proizvodnje i robni izvoz neuporedivo slabiji u odnosu na prethodnu godinu. Tako je fizički obim industrijske proizvodnje u periodu januar-august 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine smanjen za oko 4,7%. Slična situacija je i u okviru robne razmijene sa svijetom gdje je izvoz nastavio da stagnira, dok je uvoz roba nastavio trend rasta što za posljedicu ima povećanje trgovinskog deficita odnosno manji doprinos ukupom ekonomskom rastu. S druge strane, činjenica je da u strukturi ekonomije u Bosni i Hercegovini domaća tražnja kroz finalnu potrošnju (privatna + javna) i investicije predstavljaju ključnu determinantu u kreiranju ekonomskog rasta. Međutim, u trenutku pripreme ovog izvještaja slaba raspoloživost ovih podataka u velikoj mjeri umanjuje mogućnost pouzdanije procjene kretanja ukupnog ekonomskog rasta. Dok je sa jedne strane rast privatne potrošnje najvjerojatnije nastavljen, to se sa sigurnošću ne može reći za investicije pošto je tokom posmatranog perioda došlo do stagnacije građevinskih radova a porast uvoza kapitalnih proizvoda je usporen u odnosu na početak godine.

1. Realni sektor

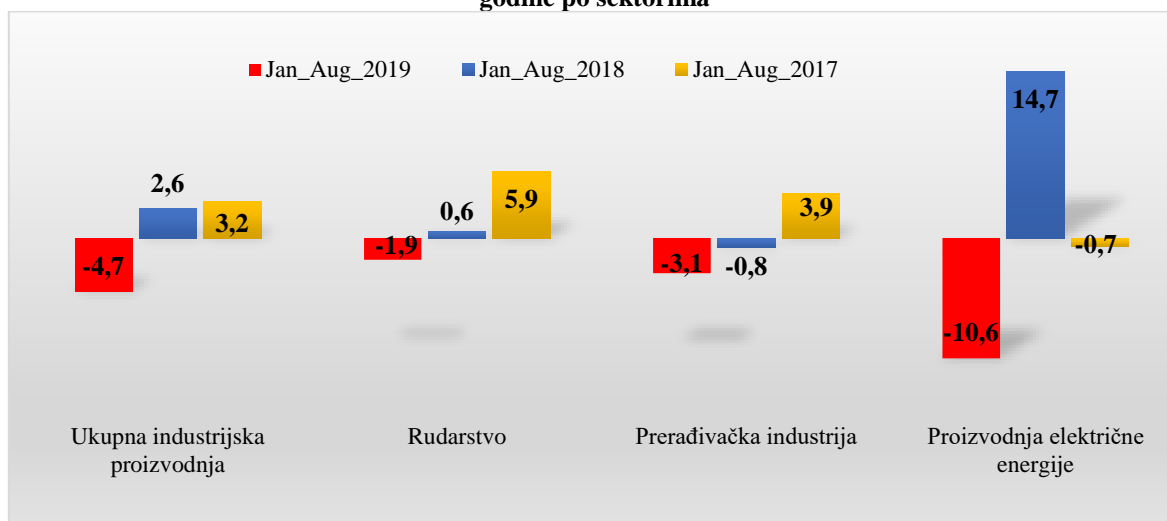
Kretanje industrijske proizvodnje

Na osnovu trenutno raspoloživih podataka BHAS-a za 2019. godinu može se konstatovati da je u Bosni i Hercegovini nastavljen trend slabljenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Tako je prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-august 2019. godine u Bosni i Hercegovini je zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 4,7%. S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou pad industrijske proizvodnje u augustu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio je 5,9%. Na ovaj način je nastavljen veoma nepovoljan trend slabljenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini tokom savkog mjeseca u 2019. godini.³ Iako je ovo smanjenje na nivou perioda djelimično posljedica prilično visoke osnovice iz prethodne godine, ipak je čini se ključni razlog bilo evidentno usporavanje ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kako u zemljama EU, tako i zemljama regiona. Tako su prema podacima EUROSTAT-a registrirane stope fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na isti period prethodne godine po zemljama iznosile: Njemačka -4,1%, Italija -0,8%, Hrvatska 1,2%, Srbija -1,4% i Crna Gora -9,4%.⁴ Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u biti se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najznačajniji pad proizvodnje zabilježen je u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosio je preko 10% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje električne energije je posljedica podjednako smanjenja proizvodnje kako u hidroelektranama, tako i u termoelektranama. Pored pada u proizvodnji električne energije, tokom posmatranog perioda januar-august 2019. godine registrirano je smanjenje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od skoro 2%, što je ponajviše posljedica smanjenja proizvodnje u rudnicima uglja i lignita od 8,1% u odnosu na isti period prethodne. S druge strane, u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije tokom posmatranog perioda došlo je do smanjenja za skoro 3,1%. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom prvih 8 mjeseci 2019. najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: nafti derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanska proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda -5,8%, drvoprerade (osim namještaja) i kože od oko 9%. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije, proizvodnje namještaja, metalnih proizvoda, građevinskog materijala i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-august 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za august 2019. godine-prethodni podaci“, 25.09.2019. godine.

⁴ EUROSTAT, Production in industry January –July 2019 /January-July 2018 (seasonally i celendar adjusted data)

Grafikon 1: Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-august 2019. godine po sektorima

Izvor: BHAS

Maloprodaja

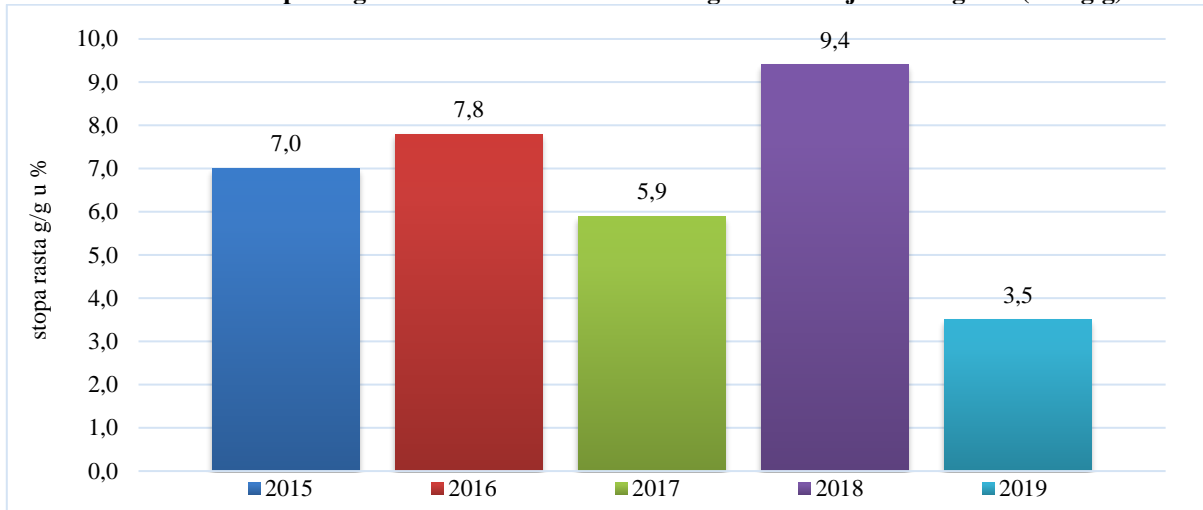
Prema raspoloživim podacima za august 2019. godine ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini je zabilježila realni rast prometa od 3,5% (g/g)⁵ što je najniža stopa rasta u posljednjih pet godina (rast po godinama se nalazi na grafikonu ispod).

Ukoliko se izuzme pad prometa u trgovini motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.) od -7,4%, najveći doprinos rastu ukupne trgovine je ostvaren kod prometa u trgovini na malo (osim trgovine motornim gorivima) u s.p. od 7,2%.

Kada se detaljnije posmatra struktura trgovine na malo u s.p. može se primjetiti da je došlo do porasta u većini kategorija. Tako je kod trgovine na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima zabilježen rast od 9,4% dok je istovremeno kod trgovine na malo neprehrambenim proizvodima zabilježen rast iznosio 5,6%. Trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. porasla je za 13,5%, trgovina na malo ostalom robom u s.p. za 10,9%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama je došlo do skoro trostrukog rasta dok je istovremeno u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren rast od 12,9%. Kod trgovine na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. ostvareni porast, u mjesecu augustu 2019. godine, je iznosio 30,9% što je daleko najviša ostvarena stopa rasta ove godine (prosječna stopa realnog rasta ove kategorije u periodu januar-juli iznosila je 11,6%).

⁵ Izvor podataka: BHAS.

Grafikon 2: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu augustu (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa u mjesecu augustu 2019. godine od 25,5% zabilježen je kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama. Pored ove kategorije do rasta prometa je došlo i kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 22,1%, trgovine na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 10,6%. Također je ostvaren i rast prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 7%. Jedina kategorija, kod trgovine ostalom robom u s.p., koja je ostvarila negativan rast od 1,5% je trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p.

Tržište rada

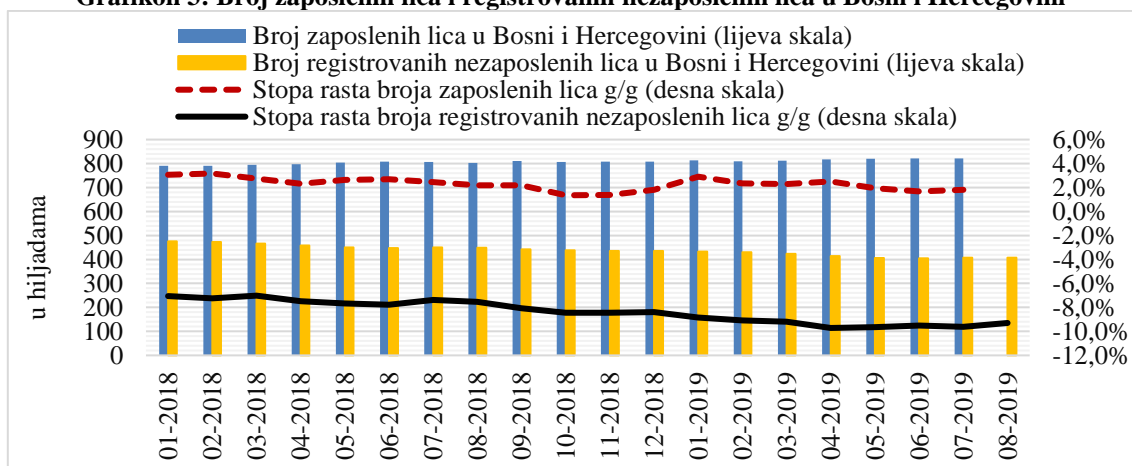
Podatak o broju zaposlenih lica za avgust 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci odnose na juli. U julu 2019. godine broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini iznosio je 821,8⁶ hiljada i veći je u odnosu na juli 2018. godine za 1,8%. Iako su u posmatranom poređenju stope rasta broja zaposlenih lica bile najveće u području djelatnosti poslovanja nekretninama (5,9% g/g) i informacija i komunikacija (5,4% g/g) imale su nešto manji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica zbog malog udjela. Najznačajniji doprinos rastu broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala sa stopom rasta od 2,2% g/g, prevoza i skladištenja (5% g/g), djelatnosti javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja (2,4% g/g) i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (2,3% g/g). U području djelatnosti prerađivačke industrije, koja pored trgovine zapošljava najveći broj lica u Bosni i Hercegovini, broj zaposlenih je smanjen 0,1% g/g, čemu je doprinijelo smanjenje obima proizvodnje u posmatranoj industriji (detaljnije u poglavlju o industrijskoj proizvodnji).

Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u avgustu 2019. godine iznosio je 406,8 hiljada i manji je za 9,3% u odnosu na avgust 2018. godine. Stopa registrovane

⁶ Privremeni podatak, BHAS. Početkom avgusta 2019. godine Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine napravila je korekciju objavljenih podataka zaposlenima u pravnim licima, pa su istorijski podaci do marta 2019. godine konačni, a za ostale mjesece 2019. godine privremeni.

nezaposlenosti u julu 2019. godine je smanjena i iznosi 33,1%.⁷ Prema preliminarnim podacima Ankete o radnoj snazi stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2019. godini je smanjena u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 15,7%.

Grafikon 3: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

Podatak o prosječnoj neto plati za avgust 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci odnose na juli 2019. godine. Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u julu 2019. godine iznosila je 932 KM i nominalno je veća za 6,1% u odnosu na juli 2018. godine.

Posmatrajući nominalne stope rasta u periodu VII 2019/VII 2018, najveći rast neto plate bio je u području djelatnosti poslovanja nekretninama (13,2% g/g), umjetnosti, zabave i rekreacije (11,8% g/g) finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (10,5% g/g) kao i građevinarstva (10,4% g/g). U djelatnostima koje zapošljavaju najveći broj lica u Bosni i Hercegovini neto plata je takođe uvećana (prerađivačka industrija 7,4% g/g, trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala 9% g/g).

Najmanja prosječna isplaćena neto plata u posmatranom mjesecu bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (583 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.594 KM).

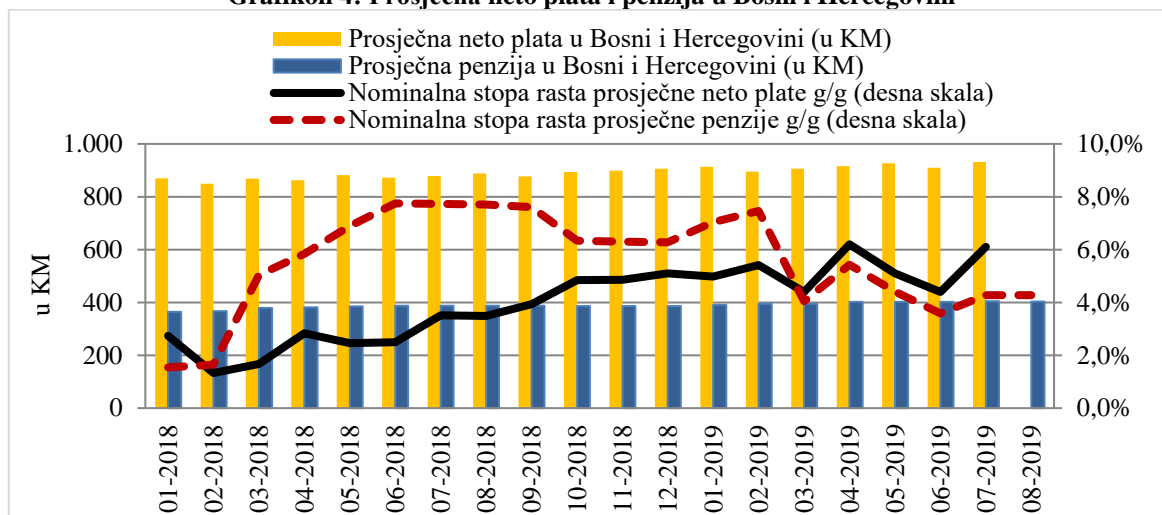
U avgustu 2019. godine ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini iznosio je 685,5 hiljada i veći je za 1,6% u odnosu na avgust 2018. godine.⁸ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u avgustu 2019. godine nominalno je uvećana za 4,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosi je 404 KM.⁹ Najniža penzija u Republici Srpskoj u avgustu 2019. godine za penzijski staž do 15. godina iznosi 195,7 KM, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila 371,8 KM.

⁷ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine (Pregled stanja tržišta rada na dan 31. avgusta 2019. godine). Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na juli jer podaci o broju zaposlenih lica za avgust nisu bili objavljeni u periodu izrade Informacije.

⁸ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta.

⁹ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

Grafikon 4: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini

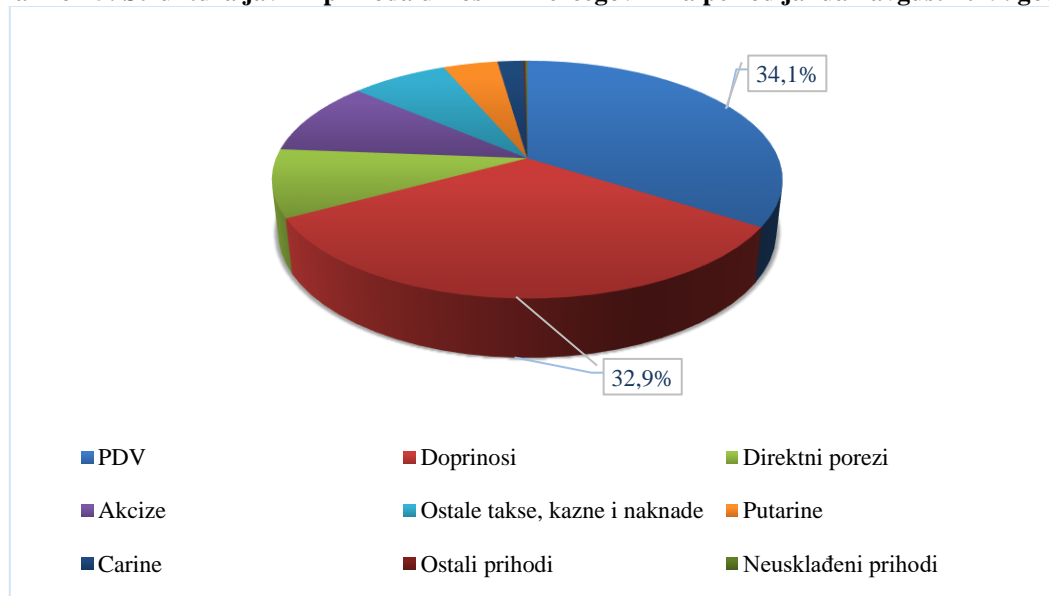

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

U prvih osam mjeseci 2019. godine, u Bosni i Hercegovini je ukupno je prikupljeno oko 10,4 milijardi KM javnih prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine javni prihodi su veći za 4,3% i to najvećim dijelom zahvaljujući rastu prihoda od indirektnih poreza tokom posmatranog perioda. U strukturi javnih prihoda, na kraju posmatranog perioda dominiraju prihodi koje je naplatila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO).

Grafikon 5: Struktura javnih prihoda u Bosni i Hercegovini za period januar-avgust 2019. godine

Izvor: entiteske poreske uprave i UIO

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Indirektni porezi. Za osam mjeseci tekuće godine, bruto prihodi od indirektnih poreza su iznosili oko 5,3 milijarde KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 6,2%. Tokom istog perioda, usljed nešto sporije stope rasta povrata sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu JR UIO), neto prihodi su dostigli iznos od oko 4,3 milijarde KM što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine, više su za 6,0%. Rast kako bruto prihoda, tako i neto prihoda, rezultat je rasta svih kategorija prihoda iz nadležnosti UIO tokom posmatranog perioda.

Kao i u ranije posmatranim periodima, najznačajniji doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza dali su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu PDV) sa 3,0 p.p., prihodi od akciza 1,8 p.p. i prihodi od putarina 0,7 p.p.

Tabela 1: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	<i>struktura</i>	<i>jan-avg 2018</i>	<i>jan-avg 2019</i>	<i>jun 19</i>	<i>jul 19</i>	<i>avg 19</i>
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,9	6,2	-5,2	8,7	2,4
Povrati	18,9	9,3	7,3	26,6	-1,0	-20,6
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,1</u>	<u>7,6</u>	<u>6,0</u>	<u>-11,1</u>	<u>11,1</u>	<u>8,3</u>
<i>PDV</i>	48,9	7,0	4,9	-12,0	7,5	11,2
<i>Carine</i>	3,8	7,0	6,6	5,0	14,1	-7,2
<i>Akcize</i>	19,8	-3,0	7,3	-18,0	24,1	5,3
<i>Putarine</i>	8,1	58,9	7,5	0,6	6,2	-1,3
<i>Ostali prihodi</i>	0,2	3,7	2,9	-3,9	6,5	-6,2
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,3	-47,4	94,1	-	-75,5	-

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Za osam mjeseci tekuće godine, bruto prihodi od PDV-a su dostigli iznos od oko 3,5 milijardi KM, čime su ostavili povećanje od 5,4% g/g. Oko 63% prihoda od PDV-a se odnosi na prihode naplaćene prilikom uvoza roba (koji su rasli stopom od 5,1% g/g), a ostatak se odnosi na domaći PDV (prihodi iz prometa domaćim robama). Neto prihodi po osnovu PDV-a, tokom posmatranog perioda, su iznosili oko 2,6 milijardi KM, što je za oko 4,9% g/g.

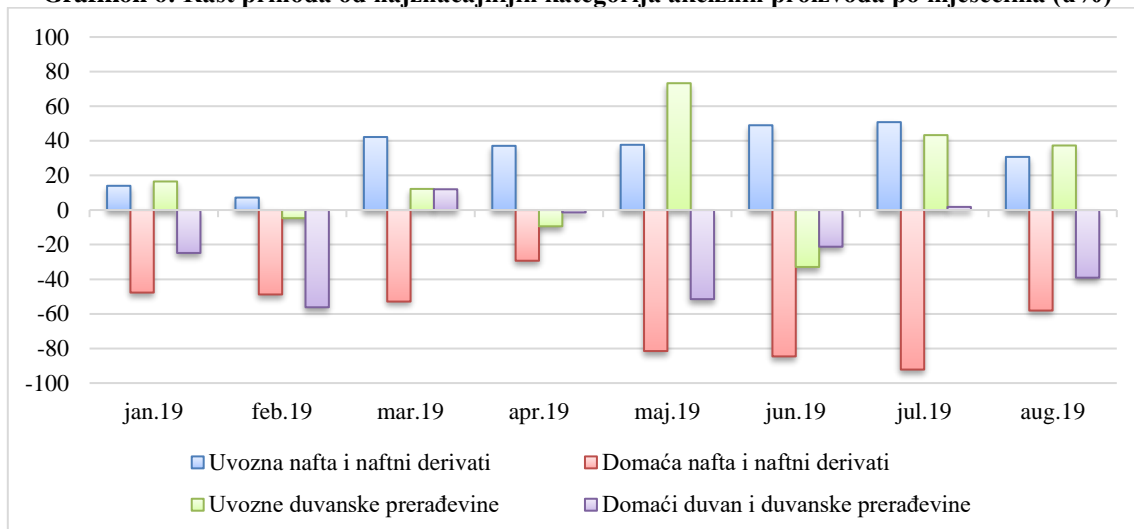
Akcize. Neto prihodi po osnovu akciza u osam mjeseci posmatrane godine su iznosili nešto preko 1 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, neto prihodi od akciza su veći za 7,3%.

Naplaćeni prihodi od akciza prilikom uvoza roba, tokom posmatranog perioda uvećani su za 19,3% g/g i to zahvaljujući značajnom povećanju prihoda od akciza na uvoznu naftu i naftne derivate (37,3% g/g), ali i povećanju prihoda od akciza na uvoz duvana i duvanskih prerađevina (12,7% g/g).

Prihodi od akciza na domaće proizvode nastavljaju da se smanjuju. Na kraju posmatranog perioda, ovi prihodi su smanjeni za 39,8% g/g. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeno je i kod akciza na domaću naftu i naftne derivate (68,6% g/g) i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (26,0% g/g).

Na grafikonu ispod su pokazane najznačajnije kategorije akciznih proizvoda (nafta i duvan).

Grafikon 6: Rast prihoda od najznačajnijih kategorija akciznih proizvoda po mjesecima (u%)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Putarine. U prvih osam mjeseci tekuće godine, po osnovu putarina ukupno je naplaćeno oko 428 miliona KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, prihodi od putarina su uvećani za 7,5%.

Carine. Prihodi od carina na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 198 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, prihodi od carina su veći za 6,6%.

Tabela 2: Raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	struktura	jan-avg 2018	jan-avg 2019	jun 19	jul 19	avg 19
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	10,1	6,1	-1,9	9,0	1,0
Minimalne rezerve	19,4	27,9	-6,5	-13,0	-14,0	-20,2
Budžeti	80,6	5,9	9,6	1,3	16,1	6,5
Servisiranje vanjskog duga	9,5	8,0	-12,2	-8,5	-52,7	27,3
Federacija Bosne i Hercegovina	6,0	7,9	-13,4	-8,2	-56,9	27,3
Republika Srpska	3,4	7,3	-10,8	-9,1	-47,1	27,9
Brčko Distrikt	0,1	107,1	37,3	-4,2	1641,7	-100,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja	71,1	5,6	13,4	4,8	22,5	5,0
Institucije Bosne i Hercegovine	9,4	0,0	-0,6	-4,8	4,5	-4,3
Federacija Bosne i Hercegovina	39,5	6,8	15,6	5,6	24,9	6,4
Republika Srpska	19,8	6,5	17,4	10,3	27,6	6,2
Brčko Distrikt	2,4	5,0	7,9	-0,8	13,8	8,4

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Raspoređeni prihodi. Na kraju posmatranog perioda, raspoloživi prihodi za raspodjelu su iznosili oko 5,3 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 258,8 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 992,4 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od oko 496,1 miliona KM, UIO, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 3,5 milijarde KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 2,3 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 317,5 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,1 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 176,6 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 124,4 miliona KM (4,6 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom

prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO za servis vanjskog duga su manja za 12,2%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 13,4%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Tokom prvih osam mjeseci posmatrane godine, entitetske poreske uprave, ukupno su prikupile oko 5,1 milijardu KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi veći su za skromnih 2,5%. Kao i u ranije posmatranim periodima, razlog niske stope rasta leži u smanjenju prihoda od direktnih poreza. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - avgust

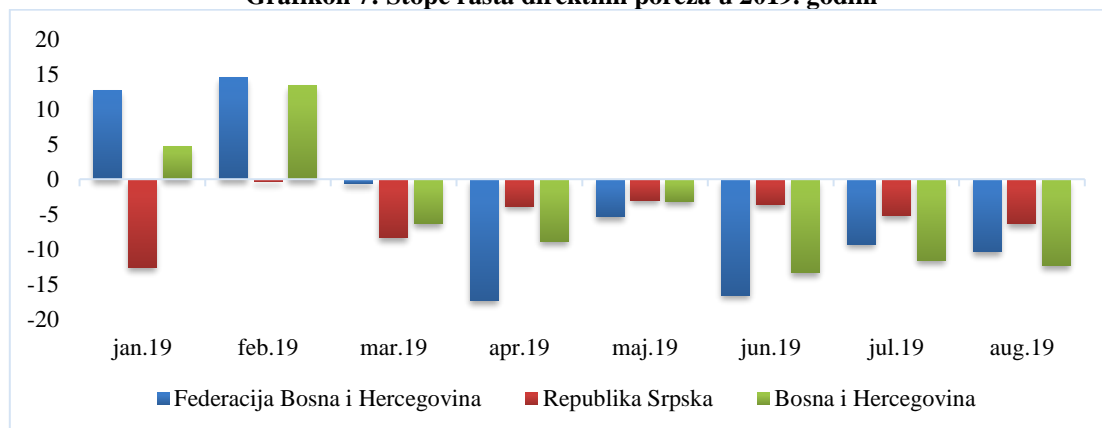
Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	692,5	618,3	-10,7	362,7	339,6	-6,4	1.055,2	957,9	-9,2
Porez na dohodak	292,5	278,2	-5,8	166,1	128,7	-22,5	461,6	406,9	-11,8
Porez na dobit	282,7	269,3	-4,7	167,4	181,1	8,2	450,1	450,4	0,1
Porezi građana	113,5	70,3	-38,0	29,2	29,8	1,9	142,7	100,1	-29,8
Ostali porezi	0,8	0,4	-48,9	0,0	0,0	0,0	0,8	0,4	-48,9
Takse, kazne i naknade	484,1	463,4	-4,3	269,8	293,8	8,9	753,9	757,2	0,4
Doprinosi	2.236,0	2.390,9	6,9	970,4	1.033,9	6,5	3.206,4	3.424,8	6,8
PIO	1.240,2	1.330,6	7,3	551,5	585,1	6,1	1.791,7	1.915,7	6,9
Zdravstvo	892,4	949,7	6,4	346,3	371,7	7,3	1.238,6	1.321,4	6,7
Nezaposleni	103,5	110,6	6,9	22,7	24,1	6,5	126,1	134,7	6,8
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	46,5	49,4	6,2	46,5	49,4	6,2
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,4	3,5	0,3	3,4	3,5	0,3
UKUPNO	3.412,6	3.472,6	1,8	1.602,9	1.667,3	4,0	5.015,5	5.139,9	2,5

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija javnih prihoda iz nadležnosti poreskih uprava. Da su najznačajnija kategorija pokazuje pozitivna stopa rasta ukupnih javnih prihoda koje prikupljaju poreske uprave, koja je pozitivna zahvaljujući jedino prihodima od socijalnih doprinosa. Po osnovu doprinosa, za prvih osam mjeseci tekuće godine, ukupno je prikupljeno oko 3,4 milijarde KM javnih prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ovi prihodi su veći za 6,8%. Struktura prihoda od doprinosa nije se mijenjala tokom posmatranog perioda, odnosno najznačajniji su prihodi od doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje i doprinosi za zdravstveno osiguranje.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza u oba entiteta, i tokom posmatranog perioda, nastavljaju da se smanjuju, što je naravno, dovelo do njihovog smanjenja posmatrnog na nivou Bosne i Hercegovine. Na kraju osmog mjeseca 2019. godine, ukupni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 960 miliona KM i manji su za 9,2% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Grafikon 7: Stope rasta direktnih poreza u 2019. godini

Izvor: entitetske poreske uprave

Sa grafikona iznad jasno se može vidjeti da je kretanje javnih prihoda poreskih uprava u Bosni i Hercegovini, uslovljeno kretanjem javnih prihoda u nadležnosti poreske uprave Federacije Bosne i Hercegovine, naravno zbog strukture prihoda (2/3 prihoda je iz nadležnosti ovog entiteta). Tako, u prva dva mjeseca tekuće godine, direktni porezi poreske uprave Federacije Bosne i Hercegovine su ostvarili rast, nakon čega od marta mjeseca stopa postaje negativna.

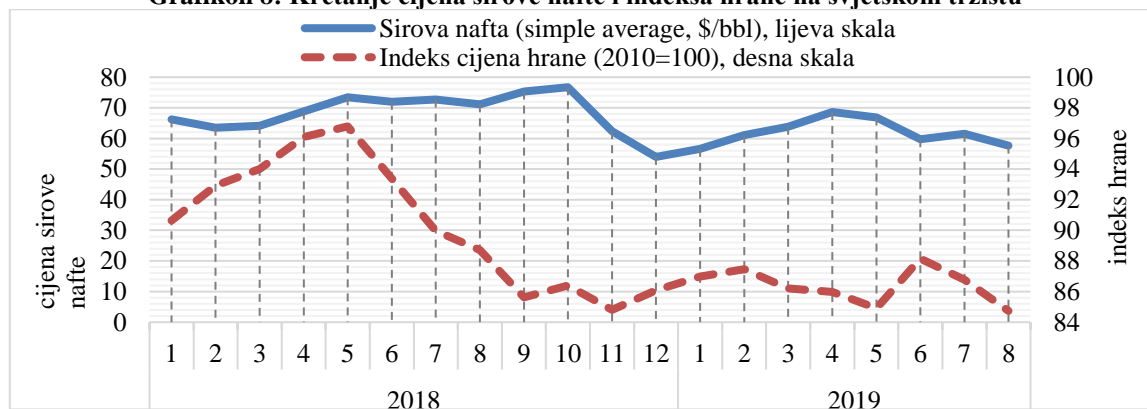
Ostali javni prihodi. Ovde spadaju takse, kazne, naknade i ostali prihodi iz nadležnosti poreskih uprava. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ova kategorija prihoda je ostala nepromijenjena.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Inflacija u EU 28 u avgustu 2019. godine iznosila je 1,4% i bila je niža u poređenju sa inflacijom u istom mjesecu prethodne godine. Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u avgustu 2019. godine je iznosila 57,7 \$/barelu i u odnosu na prethodni mjesec bila je niža za 6,2%, odnosu u poređenju sa avgustom 2018. godine bila je niža za 18,9%. Prema podacima Svjetske banke, cijena prirodnog gasa (Evropa) takođe je bila niža u avgustu za 6,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Indeks hrane na svjetskom tržištu bio je u avgustu 2019. godine niži za 4,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Grafikon 8: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

U Bosni Hercegovini u avgustu 2019. godine registrovan je rast cijena (inflacija) od 0,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U periodu I-VIII 2019/I-VIII 2018 inflacija u Bosni Hercegovini je iznosila 0,7%. Najveći rast cijena u posmatranom periodu bio je u odjeljcima alkoholnih pića i duvana (4,6%) zbog povećanja cijena cigareta i duvana. Na početku 2019. godine nastavljeno je sprovođenja akcizne politike na duvan i cigarete (harmonizacija sa EU legislativom) što je doprinijelo povećanju cijena ovih proizvoda. U julu 2019. godine takođe je došlo do poskupljenja cijena cigareta pojedinih proizvođača, što je dodatno uticalo na rast cijena ovog proizvoda.

Pored cigareta i duvana, cijene u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata u periodu I-VIII 2019/I-VIII 2018 su uvećane za 2,9% uslijed rasta cijena tečnih i čvrstih goriva, plina, vode i najamnina za stanovanje. U odjeljku prevoza cijene su u posmatranom periodu uvećane za 2,2% čemu su značajno doprinijele cijene goriva. Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u periodu I-VII 2019/I-VII 2018 su bile veće za 1,1% na šta je uticao rast cijena hrane jer su cijene bezalkoholnih pića smanjene.

Smanjenje cijena u periodu I-VIII 2019/I-VIII 2018 u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, komunikacija, ostalih dobara i usluga usporilo je ukupni rast cijena u Bosni i Hercegovini (tabela ispod).

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2019	II 2019	III 2019	IV 2019	V 2019	VI 2019	VII 2019	VIII 2019	I-VIII 2019
	I 2018	II 2018	III 2018	IV 2018	V 2018	VI 2018	VII 2018	VIII 2018	I-VIII 2018
00 Ukupan indeks	101,5	100,9	100,7	100,8	100,8	100,3	100,5	100,3	100,7
01 Hrana i bezalkoholna pića	100,8	101,3	100,9	101,1	101,6	101,1	101,2	100,5	101,1
02 Alkoholna pića i duvan	105,1	105,0	103,7	103,9	103,6	103,8	106,0	105,9	104,6
03 Odjeća i obuća	89,0	89,6	89,4	89,5	89,1	88,2	89,7	89,6	89,3
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	103,4	102,6	102,6	102,9	103,4	102,7	103,2	102,6	102,9
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	99,8	99,6	99,9	99,7	99,4	99,3	99,6	99,6
06 Zdravstvo	102,3	102,3	102,2	101,9	101,2	101,0	100,7	100,7	101,5
07 Prevoz	108,4	102,6	102,7	102,6	101,5	100,0	100,1	100,1	102,2
08 Komunikacije	99,5	99,5	99,3	99,2	99,0	99,4	99,3	99,4	99,3
09 Rekreacija i kultura	101,3	101,2	101,0	101,2	101,3	101,6	100,7	100,9	101,1
10 Obrazovanje	100,6	100,6	100,6	100,7	100,7	100,7	100,7	100,6	100,7
11 Restorani i hoteli	100,7	100,5	100,7	100,7	100,7	100,6	100,7	100,9	100,7
12 Ostala dobra i usluge	99,1	99,0	99,1	99,0	99,7	99,8	99,1	99,5	99,3

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) na kraju avgusta 2019. godine iznosila je 25,7 mlrd. KM i uvećana je za 8,6% u odnosu na avgust 2018. godine. Transakcijski novac, kao komponenta M2, u posmatranom mjesecu je uvećan za 9% g/g. U okviru transakcijskog novca najznačajniji doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (2,9 p.p.) sa stopom rasta od 8,7% g/g, dok je gotovina izvan banaka uvećana za 9,8% g/g uz doprinos rastu M2 1,6 p.p. U okviru kvazi novca, druge komponente M2, najveći doprinos rastu dali su ostali depoziti u stranoj valuti (7,6 p.p.) uz stopu rasta 31,8% g/g, što je posljedica promjene metodologije statistike

monetarnog i finansijskog sektora.¹⁰ Zbog toga je došlo do smanjenja ostalih depozita u domaćoj valuti (-31,7% g/g) uz negativan doprinos rastu M2 od -5,6 p.p.

Tabela 5: Novčana masa u avgustu 2019. godine i stope rasta VIII 2019/VIII 2018

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosiv i depoziti u domaćoj valuti	Transkacijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.313,2	8.623,3	12.936,6	2.847,5	2.460,6	7.492,1	12.800,2	25.736,7
Stopa rasta g/g	9,8%	8,7%	9,0%	-31,7%	24,0%	31,8%	8,2%	8,6%

Izvor: CBBiH

Na kraju avgusta 2019. godine rezervni novac (u daljem tekstu M0) iznosio je 11,1 mlrd KM i uvećan je za 8,7% u odnosu na avgust 2018. godine. Najveći doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (4,1 p.p.) sa stopom rasta od 8,8% g/g i depoziti banaka kod monetarnih vlasti (4,1 p.p.) sa stopom rasta od 7,9%. Iako su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti imali najveću stopu rasta (tabela ispod), zbog malog udjela dali su skroman doprinos rastu M0 (0,5 p.p.).

Tabela 6: Rezervni novac u avgustu 2019. godine i stope rasta VIII 2019/VIII 2018

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	5.131,7	5.759,3	161,3	11.052,3
Stopa rasta g/g	8,8%	7,9%	45,7%	8,7%

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH na kraju avgusta 2019. godine veći je za 8,1% u odnosu na avgust 2018. godine i iznosio je 5,7 mlrd. KM. Prosječna¹¹ stopa obavezne rezerve nije se mijenjala tokom avgusta i iznosi 10%. Prosječne obavezne rezerve čine 45,9% prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH, a drugi dio pripada višku iznad obaveznih rezervi (54,1%).

¹⁰ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšana kvaliteta i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

¹¹ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/ osnovica za obračun obavezne rezerve.

Tabela 7: Prosječne obavezne rezerve u avgustu 2019. godine i stope rasta VIII 2019/VIII 2018

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	26.075,9	2.607,6	5.675,2	3.067,6	10,0%	21,8%
Stopa rasta g/g	8,0%	8,0%	8,1%	8,1%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve na kraju avgusta 2019. godine su uvećane 10,3% u odnosu na avgust 2018. godine i iznosile su 12,6 mlrd. KM. Sve komponente bruto deviznih rezervi su uvećane osim komponente držanje SDR (tabela ispod). Najveći udio u bruto deviznim rezervama pripada investicijama u vrijednosne papire (69,6%) a potom slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (25,9%).

Tabela 8: Bruto devizne rezerve u avgustu 2019. godine i stope rasta VIII 2019/VIII 2018

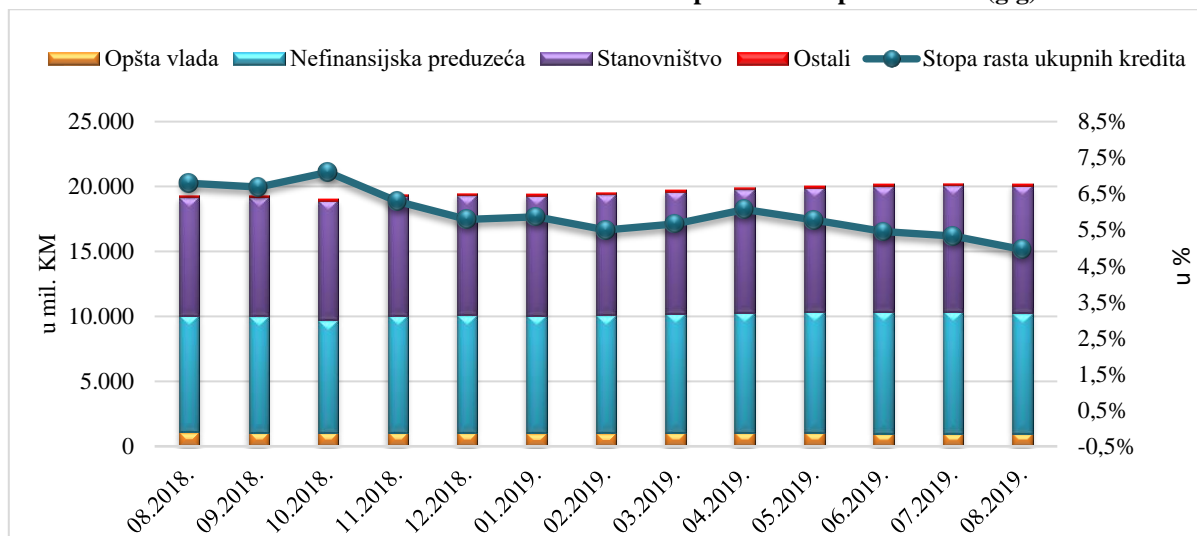
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	259,7	1,3	304,3	3.262,0	0,0	8.767,8	12.595,1
Stopa rasta g/g	33,6%	-38,1%	22,1%	27,4%	-	4,2%	10,3%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni krediti u mjesecu avgustu 2019. godine su ostvarili stopu rasta od 5% g/g i dostigli su 20,2 mlrd. KM. Najveći su bili krediti plasirani stanovništvu sa stopom rasta od 7,5% g/g i dostignutih 9,8 mlrd. KM. Drugi po veličini sa stopom rasta od 4,1% g/g i dostignutim iznosom od 9,3 mlrd. KM su bili krediti nefinansijskim preduzećima. Treći po veličini uz negativnu stopu rasta od 9,5% g/g i plasiranim iznosom oko 1 mlrd. KM su bili krediti opštoj vladi.

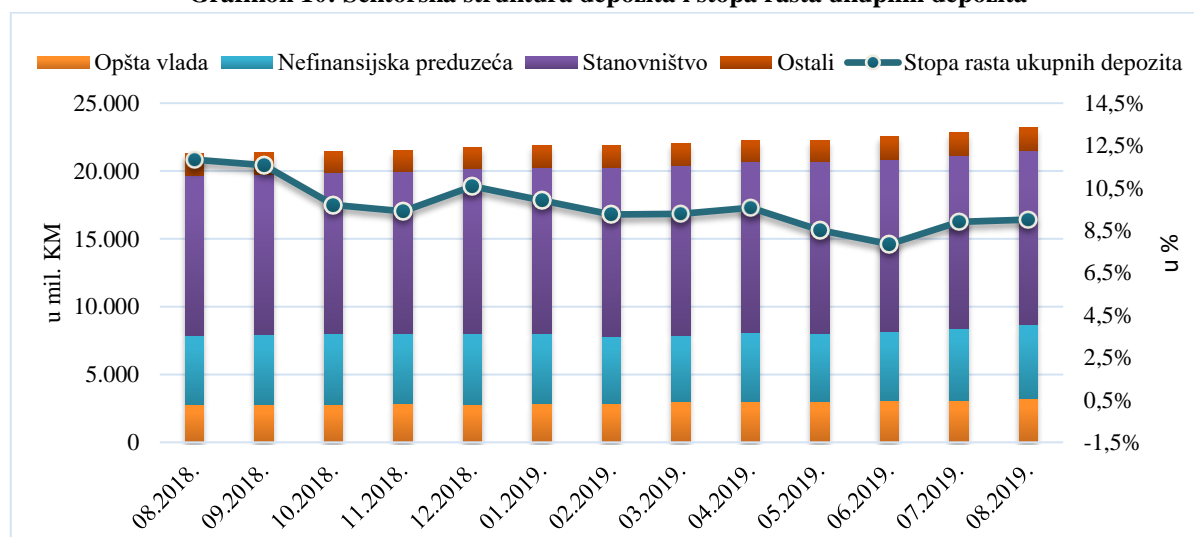
Grafikon 9: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita (g/g)

Izvor: CBBiH

U mjesecu avgustu 2019. god. ukupni depoziti su uz stopu rasta od 9,0% g/g dostigli 23,2 mlrd. KM. Depoziti stanovništvu su bili najveći sa stopom rasta od 9,0 % g/g i dostignutih 12,8 mlrd. KM. Depoziti nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini uz stopu rasta 6,7% g/g i iznosom 5,5 mlrd. KM. Depoziti opšte vlade su bili treći po veličini sa najvećom stopom rasta od 16,6% g/g ali sa iznosom od 3,2 mlrd. KM.

Grafikon 10: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

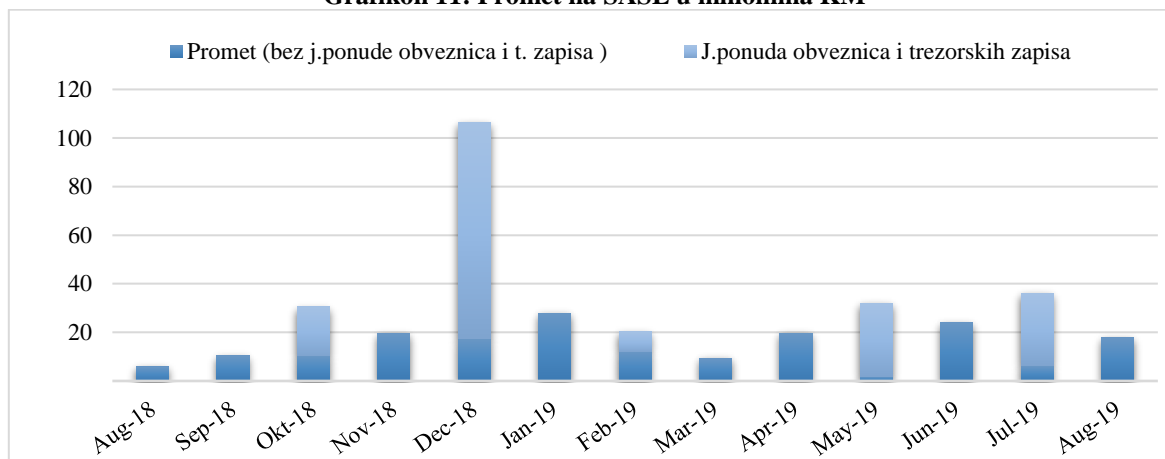

Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Na kraju mjeseca augusta 2019. godine promet Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je dostigao 17,8 mil. KM i time ostvario 28% učešća u ukupnom prometu na berzama u Bosni i Hercegovini. U mjesecu augustu nije bilo javnih aukcija obveznica i trezorskih zapisa. Ostvareni promet na SASE u mjesecu augustu je 3,1 puta veći u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine.

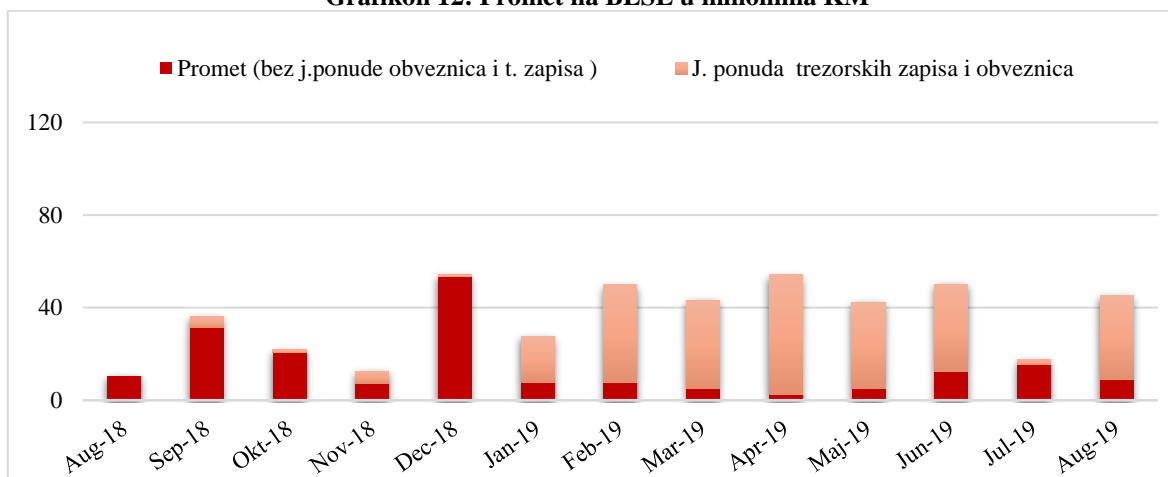
Grafikon 11: Promet na SASE u milionima KM

Izvor: SASE

Na kraju mjeseca augusta 2019. godine promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je dostigao 45,3 mil. KM što predstavlja 72% ukupnog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U ovom mjesecu je putem javne prodaje obveznica Republike Srpske prikupljeno 36,4 mil. KM. Promet na BLSE u mjesecu augustu 2019. godine je bio 4,4 puta veći u odnosu na promet u mjesecu augustu prošle godine.

Grafikon 12: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet u mjesecu augustu na SASE i BLSE je iznosio 63,1 mil. KM i veći je 3,9 puta od ukupnog prometa u istom periodu u prošloj godini.

Tabela 9: Promet (u KM) na SASE i BLSE

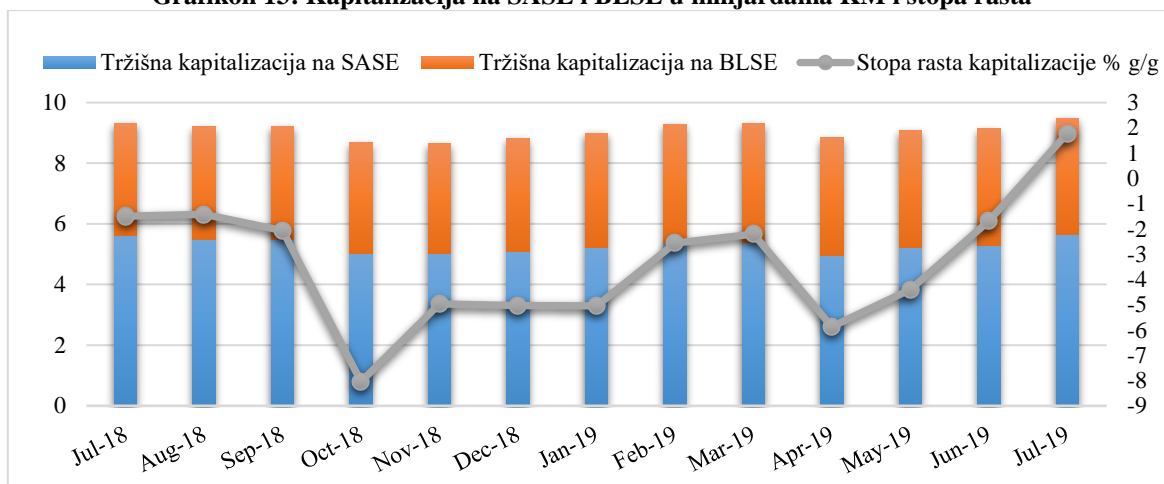
Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Aug-17	31.178.357	42.717.474	73.895.831
Aug-18	5.838.900	10.388.430	16.227.329
Aug-19	17.813.421	45.277.279	63.090.700

Izvor: SASE i BLSE

Na kraju mjeseca augusta 2019. godine ukupna kapitalizacija na SASE je iznosila 5,6 mlrd. KM i uz stopu rasta od 0,6% g/g je ostvarila učešće u ukupnoj kapitalizaciji 59,4%. U istom periodu ukupna kapitalizacija na BLSE je imala stopu rasta od 3,6% g/g i sa dostignutih 3,8 mlrd. KM je ostvarila učešće od 40,6% u ukupnoj kapitalizaciji. Na kraju mjeseca augusta

ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je imala stopu rasta od 1,8% g/g i dostigla je 9,5 mlrd. KM.

Grafikon 13: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

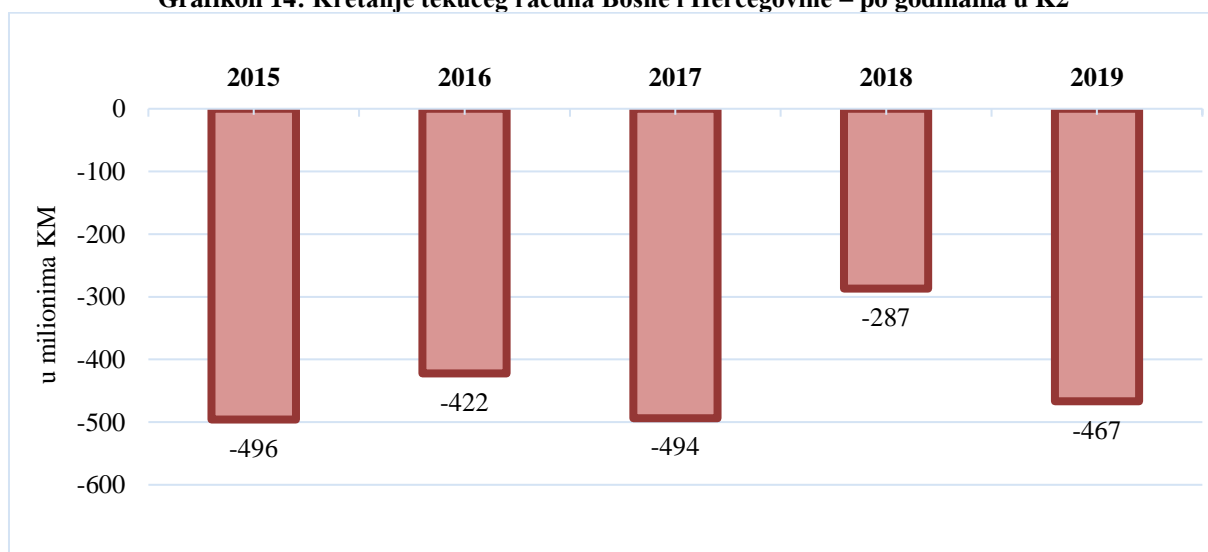
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Usljed jako nepovoljne vanjskotrgovinske razmjene roba i usluga a time posljedično i rasta vanjskotrgovinskog deficita (koji je u K2 2019. godine povećan za 14,7% u odnosu na isti period prošle godine) došlo je do znatnog povećanja deficita tekućeg računa koji je u posmatranom periodu zabilježio porast od 62,7%¹². Iskazano u nominalnom iznosu deficit tekućeg računa je iznosio 467 miliona KM (K2 2019) dok je prethodne godine u istom periodu deficit tekućeg računa iznosio 287 miliona KM.

Grafikon 14: Kretanje tekućeg računa Bosne i Hercegovine – po godinama u K2

Izvor: CBBiH

¹² Izvor podataka: CBBiH

Tekući neto prilivi novca iz inostranstva u K2 2019. godine ostali su na istom nivou kao i u K2 2018. godine. Tekući prilivi iz inostranstva su u posmatranom periodu zabilježili rast od 3,2% kao i odlivi novca u inostranstvo koji su porasli za 11,1%.

Kod tekućih priliva novca iz inostranstva došlo je do povećanja priliva novca kod domaćinstava od 4%. Ovom rastu priliva kod domaćinstava najviše je doprinio porast kompenzacija zaposlenih BH rezidenata u inostranstvu od 29,8% te porast doznaka socijalnih beneficija iz inostranstva od 2,8%. Ostali tekući transferi iz inostranstva su prepolovljeni dok su doznake građana iz inostranstva u K2 2019. godine ostale na jednakom nivou kao i u istom kvartalu prošle godine.

Neto odlivi prema inostranstvu (kao što je već navedeno) su u K2 2019. godine povećani ponajviše zbog odliva prema nefinansijskim preduzećima (rast od skoro 30% po osnovu većih odliva za dohotke na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima) te zbog porasta odliva u finansijskom sektoru od 11,2% također po osnovu većih odliva za dohotke na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima.

Finansiranje deficita tekućeg računa u K2 2019. godine se odvijalo kroz povlačenje ulaganja u bh aktivu u inostranstvu od 101 miliona KM (najvećim dijelom u finansijskom sektoru), povećanje inostranih obaveza za 773 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u Bosni i Hercegovini u iznosu od 420 miliona KM, sredstva trgovinskih kredita 166 miliona KM, ostale obaveze prema nerezidentima u iznosu od 5 miliona KM te vanjskog zaduživanja-u koji ulazi otpлата duga od 181 miliona KM), sredstvima rezervne aktive od 492 miliona KM¹³, sredstvima sa kapitalnog računa 80 miliona KM uz neto greške i propuste u iznosu od 5 miliona KM.

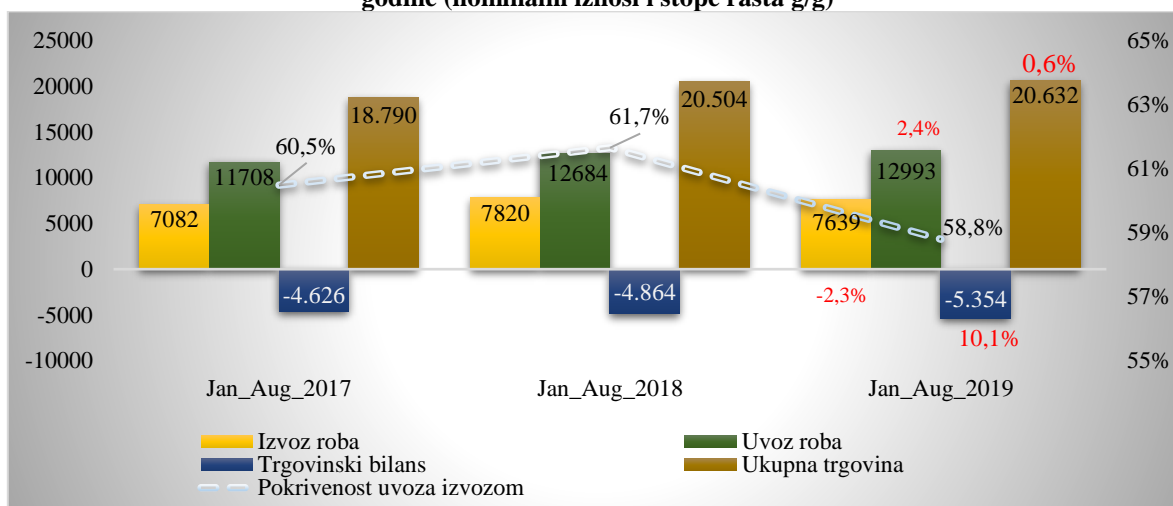
Vanjskotrgovinska robna razmjena

Bosna i Hercegovina je u vanjskotrgovinskom smislu, bar kad je izvozna ponuda i potražnja u pitanju prilično koncentrisana na tržišta zemalja EU tako da skoro 75% izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snadbijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina zahvaljujući povoljnim poslovnim prilikama u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, čini se da u prvih 8 mjeseci 2019. godini taj trend nije nastavljen. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u zemljama EU dovelo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoza. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-august 2019. godine zabilježila pad izvoza od -2,3% i povećanje robnog uvoza od 2,4%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od preko 10%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za skoro 3 procentna poena (dalje u tekstu p.p).¹⁴ Pregled kretanje vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-august 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

¹³ Za razliku od monetarnog sektora gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

¹⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene Bosne i Hercegovine s inostranstvom, januar-august 2019. godine“, 20.09.2019. godine.

Grafikon 15: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-august 2019. godine (nominalni iznosi i stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-august 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od preko 7,6 milijardi KM što je za 2,3% manje u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou, u augustu 2019. godine nastavljen je trend slabljenja robnog izvoza od 11,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Ako se robni izvoz u periodu januar-august 2019. posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najviše stope rasta izvoza roba a samim tim i pozitivni doprinosi rastu istog registrirane u okviru izvoza električne opreme 20% (1,0 p.p), gotovih metalnih proizvoda 9,6% (0,9 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 21,7% (0,8 p.p), mašina i uređaja 9,1% (0,5 p.p), i građevinskog materijala od preko 50% (0,5 p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog izvoza roba su registrirana u okviru većine tradicionalno izvozno orjentiranih grana kao što su koks i naftni derivati -38% (-1,9 p.p), namještaj -15% (-1,4 p.p), bazni metali -8,3% (-0,9 p.p) i proizvodi prehrambene industrije -12,7% (-0,8 p.p).

U periodu januar-august 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 5,7 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 1,4% u odnosu na isti prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je skoro 1,2 milijardu KM što predstavlja smanjenje od oko 1% u odnosu na isti period prethodne godinu. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, najznačajnija smanjenja izvoza roba zabilježena su prilikom izvoza roba na Kosovo gdje je izvoz skoro u potpunosti zaustavljen a negativan doprinos rastu izvoza roba iznosio (-1,2 p.p), zatim Tursku -25,3% (-0,8 p.p), Njemačku -3% (-0,4 p.p) i Sloveniju -4% (-0,3 p.p). S druge strane najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana prilikom izvoza u Austriju 11,4% (1 p.p), Srbiju 7,6% (0,8p.p), dok je izvoz stagnirao prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa Italijom i Hrvatskom.

S druge strane, tokom prvih 8 mjeseci 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila uvoz roba u vrijednosti od skoro 13 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 2,4% u odnosu na isti period prethodne godine i nastavak trenda rasta uvoza roba u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, ako se robni uvoz posmatra samo na mjesečnom nivou, u augustu 2019. godine došlo do smanjenja uvoza od skoro 7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene na neki način odslikavaju usporavanje ukupne aktivnosti u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč usporavanju robnog

uvoza u odnosu na početak godine, na osnovu trenutno raspoloživih podataka može zaključiti da su struktura potrošnje u Bosni i Hercegovini, njena neelastičnost i visoka uvozna zavisnost odredili kretanje robnog uvoza u 2019. godini. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza a samim tim i doprinosi rastu istog u periodu januar-august 2019. godine su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata i koksa preko 35% (2,4 p.p), električne energije koja je udvostučena (1,0 p.p), motornih vozila 12,1% (0,8 p.p) i prehrambenih proizvoda 4,6% (0,4 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, hemijski proizvodi, koža i tekstil.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom perioda januar-august 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 8,5 milijardi KM i uvećan je za oko 5,8%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 1,6 milijardi KM što predstavlja povećanje od 2,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, u periodu januar-august 2019. godine došlo je do povećanja uvoza roba iz Hrvatske 12% (1,2 p.p), Njemačke 4,7% (0,6 p.p), Kine 11,1% (0,8 p.p), Italije 5,3% (0,6 p.p), Srbije 1,9% (0,2 p.p), Austrije 6,1% (0,2 p.p), dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za preko 50% (3,1 p.p) i Slovenije 2,8% (0,1 p.p).

Viša osnovica i stopa rasta uvoza roba u odnosu na izvoznju rezultirali su značajnijim povećanjem robnog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u periodu januar-august 2019. godine iznosio oko 5,4 milijarde KM, što predstavlja nominalno povećanje od 490 miliona KM odnosno 10,1%. Posmatrano po zemljama, tokom posmatranog perioda vanjskotrgovinski robni deficit povećan je priliom razmjene sa Kinom, Turskom, Italijom, Hrvatskom i Njemačkom, a smanjen u okviru razmjene sa Rusijom i Srbijom.

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu za prvih 8 mjeseci 2019. godine iznosila je 58,8% što predstavlja pogoršanje od skoro 3 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u periodu januar- august 2019. godine je iznosila 70,2%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 79,5%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-august 2019. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-august 2019. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Jan_Aug_2018	Jan_Aug_2019	2018/2017 promjena %		Jan_Aug_2018	Jan_Aug_2019	2019/2018 promjena %		Jan_Aug_2018	Jan_Aug_2019	2019/2018 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	7820	7639	-2,3	-2,3	12684	12993	2,4	2,4	-4864	-5354	10,1	10,1	58,8%
1 ŽVOTINJE I PROIZVODI	110	98	-10,6	-0,1	351	377	7,5	0,21	-241	-279	15,7	0,78	26,0%
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA MASTI I ULJA	142	124	-12,5	-0,23	515	504	-2,2	-0,09	-374	-380	1,7	0,13	24,6%
3 ŽVOTINJSKOG PREHRAMBENE	80	80	0,4	0,00	141	129	-8,7	-0,10	-62	-49	-20,5	-0,26	62,0%
4 PRERAĐEVINE PROIZVODI	217	196	-9,7	-0,27	1020	1068	4,7	0,38	-803	-872	8,6	1,42	18,4%
5 MINERALNOG PROIZVODI HEMIJSKE	870	726	-16,6	-1,84	1920	1976	2,9	0,44	-1050	-1250	19,1	4,11	36,7%
6 INDUSTRIJE IЛИ PLASTIČNE MASE,	625	600	-4,0	-0,32	1173	1162	-0,9	-0,09	-548	-562	2,6	0,29	51,6%
7 GUMA I KAUČUK	272	336	23,5	0,82	819	862	5,2	0,34	-547	-526	-3,9	-0,44	39,0%
8 KOŽA I KRZNO	134	95	-29,3	-0,50	313	247	-21,2	-0,52	-179	-152	-15,1	-0,56	38,5%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	517	501	-3,0	-0,20	191	217	13,5	0,20	325	284	-12,7	0,85	230,9%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI	215	183	-14,9	-0,41	297	302	1,8	0,04	-82	-119	45,8	0,77	60,6%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	413	411	-0,5	-0,03	831	806	-3,0	-0,19	-418	-395	-5,4	-0,46	51,0%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	504	508	0,9	0,06	227	249	9,7	0,17	277	259	-6,3	0,36	204,0%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, BISERI, PLEMENTI	57	91	59,6	0,43	255	267	4,7	0,09	-198	-176	-11,1	-0,45	34,1%
14 METALI I NJIHOVI BAZNI METALI	8	12	53,8	0,05	12	20	73,9	0,07	-4	-8	116,2	0,09	60,0%
15 PROIZVODI OD BAZNIH MASINE, APARATI,	1502	1462	-2,7	-0,51	1458	1465	0,5	0,06	44	-3	-106,8	0,97	99,8%
16 MEHANIČKI I TRANSPORTNA	931	1068	14,7	1,75	1718	1797	4,6	0,62	-787	-729	-7,4	-1,19	59,4%
17 SREDSTVA I NJIHOVI ŠATOVI, MJERNI,	244	253	3,7	0,12	923	1018	10,2	0,75	-679	-765	12,6	1,76	24,9%
18 MUZIČKI I ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I	21	20	-3,8	-0,01	191	179	-6,4	-0,10	-170	-159	-6,7	-0,23	11,2%
19 RAZNI PROIZVODI	112	123	9,4	0,14	7	9	23,3	0,01	105	114	8,5	-0,18	1366,7%
20 UMJETNICKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	844	740	-12,4	-1,33	308	326	5,8	0,14	536	414	-22,8	2,51	227,0%
21 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	100,0%
98	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

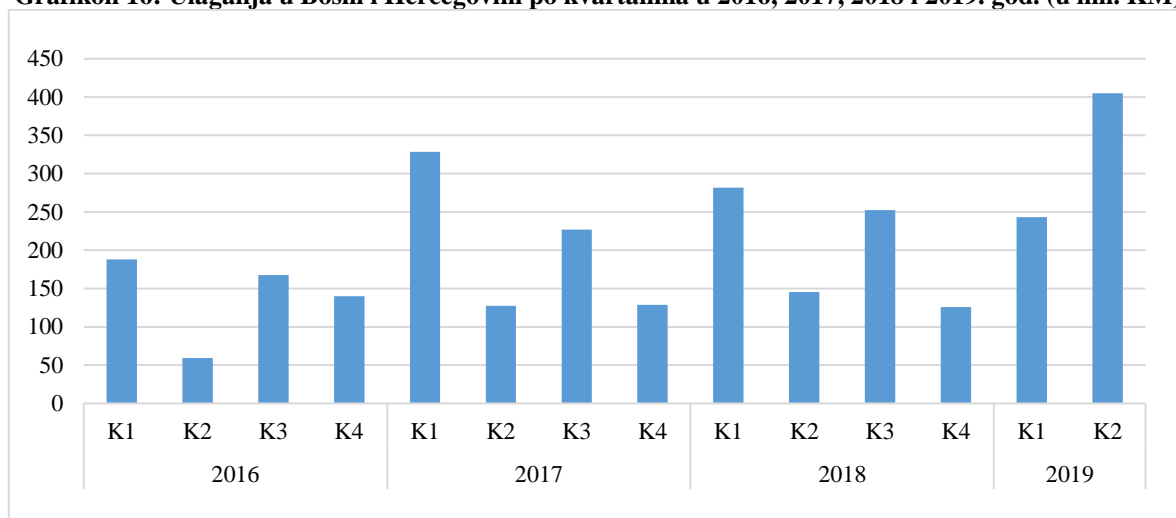
Prema posljednjim objavljenim podacima za prvo polugodište 2019. godine od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine, ukupna strana ulaganja su iznosila 647,9 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 51,8% g/g. Reinvestirane zarade u prvom polugodištu 2019. godine dostigle su 293,3 mil. KM veća su za 30,6% g/g, ostvarivši time učešće u neto finansijskoj pasivi¹⁵ od 45,3%.

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2016., 2017., 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	243,1	404,8			

Izvor: CBBiH

Grafikon 16: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Dana 08.03.2019. godine kreditna agencija Standard & Poor's je unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B“ izgledi „stabilni“ na „B“ izgledi „pozitivni“. Takođe agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Moody's Investors Service je Bosni i Hercegovini 16.02.2018. godine potvrdila kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“.

¹⁵ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja *Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – avgust/kolovoz 2019. godine* donese sljedeći:

Z A K L J U Č A K:

1. Usvaja se *Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – avgust/kolovoz 2019. godine.*